

A Freinet-pedagógia alkalmazása

Fontos, hogy a gyermeknek legyen kedve olvasni, beszélni, írni, kifejezni magát. Ennek érdekében hallgassuk meg, amit mond és olvassuk el, amit ír! Ha ezt nem tesszük meg, akkor egy darabig még mondja magának, de hamarosan belefárad, és többé nem szólal meg.

Beszélgetőkör

Reggelente körbeültünk és beszélgettünk. Nagyon jó stresszoldó hatása volt ez a beszélgetőkör, az egymásra hangolódás ideje. Nem volt kötelező beszélni, de mindenkit meghallgattunk. Akinek hosszabb közölnivalója volt, előre leírta vagy lerajzolta, és felolvasta, illetve bemutatta a munkáját (amelyet még aznap kifüggesztettünk a tanteremben). A betűtanítás időszakában olyan szavakat jegyeztem fel a füzetembe, majd írtam írásórán a táblára, amelyekben az aznap megtanítandó betű szerepelt. Így nemcsak az új betűket kutatták lelkesen elsőseim, de arra is visszaemlékeztek, hogy milyen szövegtérnyezetben hangzottak el a szavak, és kinek az ajkáról.

Ábécéskönyv

Sajátos, egyéni ábécéskönyveket készítettünk. Mindenki rajzolt az új betűvel kapcsolatban. A legjobbakat sokszorosítottuk fénymásolóval vagy limográfákkal. (Ez utóbbi egyszerű nyomdai eszköz – előnye az olcsóságán túl még az is, hogy a gyermekek örömmel dolgoznak vele.) A saját rajzokat és a sokszorosított lapokat összefűzve már készen is voltak az első ábécéskönyveink.

„Lepedők” a falon

A mi termünk falait a tanulók testmagasságáig kifüggesztett gyerekmunkák borították, fölül pedig mennyezetig érő nagy „lepedők”. Barna színű, középfinom háztartási csomagolópapír volt az alapja ezeknek a lepedőknek.

A legelsőkre még csak az óvodai jelüket, a kedvenc állatukat stb. rajzolták le a gyerekek, néhány nevet és rövid szót írtak rá. Ezeknek még nagyobb szerepe volt az ismerkedésben, a közösség kialakításában (együtt csináltuk), mint a konkrét tanulásban.

A j-s és ly-s szavak „lepedője” így készült: különböző könyvekből gyűjtötték ki a tanulók egyéni munkában a j illetve ly betűt tartalmazó szavakat a füzetükbe. Mindenki elmondta, milyen szavakat szeretne felírni a „lepedőre”. Megbeszélés után (itt egy kicsit irányítottam) ceruzával felírtam a lepedő egyik oldalára a j-t, másra a ly-t tartalmazó szavakat. Utána mindenki átírta a saját szavait kék illetve piros filctollal. Naponta többször is odanézték, sőt büszkéek voltak a munkájukra. Több hónap múlva szedtük le a falról, de mindenki nagyon jól emlékezett nemcsak a saját, hanem a

1. ábra

többiek által írt szó helyesírására is.

Ugyanígy dolgoztuk fel pl.a mondatfajtákat, az elválasztási eseteket stb. Sőt nemcsak a tananyagot, hanem a számunkra fontos egyéb dolgokat is.

Haiku

A magán- és mássalhangzók megkülönböztetését, a szótagolást segítette a haiku készítése. Ez egy ötsoros japán versforma, melynek a szótagszámai: 5 7 5 7 5

Ketten vagy hárman írhatják, soronként felváltva. Például:

*A kis kedvencről (9 hónapos)
Mónika Krisztina éhes,
Anita kap majd finom ebédet
Mónika Krisztina eszik
Anita Krisztina gondolkodik
Mónika Krisztina sétál*

*Gabit és Pistit a Jakab és a zab című történet ihlette:
Vágd le a zabot!
Nem vágja le a zabot
Az apja mérges
Jakab rá sem hederít
Megűt a guta!*

Levelezés

Úgy tapasztaltam, hogy levelet írni csak a hagyományos formában nem szeretünk.

A mi leveleink:

- megbeszéltük, hogy kinek, milyen alkalomból, mit illik...
- kikészítettük az anyagokat, eszközöket...
- aki akart (általában mindenki), kis lapra írt és rajzolt
- az egyéni munkákat felragasztottuk, feltűztük egy szép nagy fehér vagy színes alapra
- összetekertük és úgy kézbesítettük például a beteg osztálytársaknak (3 nap hiányzás után „járt” a levél – ebben a formában még a lecke is érdekes volt).

Bel- és külföldi levelező partnerek esetében egy kicsit magas a postaköltség, de jóval több információt tartalmaz ez a fajta levél, és határtalan örömet nyújt mind a feladónak, mind pedig a címzetnek.

„Életünk könyve” – „Kérdéseink doboza”

Az „Életünk könyvébe” minden fontos eseményt lejegyeztünk. Törekedtünk a szép és jó munkára, ügyeltünk a helyesírásra. Ha valamit nem tudtunk, utánajártunk. Az eredmény: nem csak készítése közben éreztük jól magunkat, de később is szívesen lapozgatjuk.

Természetesen nem volt időnk minden felmerülő kérdést rögtön megválaszolni. Ezért készítettük el a „Kérdéseink dobozát”. Nehéz volt szépen megfogalmazni és helyesen leírni a kérdéseket és a válaszokat. Szabad időnkben sokat kerestgültünk, olvastunk, mire megtaláltuk a választ egy-egy kérdésre. Minden bedobott cédulára ráírtuk a nevünket.

Amikor terménybábokat készítettünk, néhányan mesét is írtak, és ezt a saját mesét játszották, míg a többiek ismert meséket mutattak be.

Részletek az „Életünk könyvéből”:

- Nekem az tetszett, amikor a gólya (Tibi) elrepített Citrom-hegyre (Edit).
- Nekem az tetszett, amikor a hagymának (F. Kati) kihúzták a fogát (G. Kati).
- Gabi rajzolt és odaírta: „így készült a gólyám”.
- Ilyen kifejezések születtek: „másodlegkisebb ember”; „Mi loptuk, becsületesen.”

Játékos felelés

A felelés társasjáték formájában nem is olyan borzasztó. Megrajzoltam a mezőnyt, köréje a gyerekek bármit rajzolhattak, festhettek, amit a tantárgyhoz tudtak kapcsolni. A mezőnyben besorszámoztak kb. 20 négyzetet, ugyanennyi kis lapocskára felírtuk a kérdéseket (sokat „súgtam”). Amíg a felelővel „játszottam”, addig a többieknek szabad foglalkozás volt: figyelhettek a felelőre, olvashattak, feladatlapokat oldhattak meg, írhattak az „Életünk könyvébe” stb.

Igy próbáltam megtanítani és megszerettetni az olvasás és írás tudományát.

FÜLÖP FERENCNÉ

Egy általános iskolai kémiaverseny feladatai és eredményei

1986-tól kezdve évente megrendezik a Hevesy György Kémiaversenyt a 7. és 8. osztályos tanulók számára. Az első erőpróba, a háziverseny után Budapesten – a tanulók nagy létszáma miatt – kerületi fordulóra kerül sor, majd ezt követi a fővárosi (megyei) forduló, végül pedig az országos döntő. A kerületi fordulóra a feladatok összeállítása, a verseny lebonyolítása, a feladatlapok értékelése elég nagy gondot okoz évről-évre a munkaközösség vezetőjének.

Az elmúlt két tanévben a budapesti XI. kerületi versenyzők számára az ELTE TTK IV. éves kémia szakos hallgatói készítették a feladatsorokat, a versenyen ők végezték a felügyeletet és a javítást, értékelést is. Tapasztalataink szerint ez a megoldás előnyös egyrészt azért, mert a pártatlanság, tárgyilagosság nem vonható kétségbe, másrészt a hallgatók konkrét tapasztalatot szereznek a tanári munka egyik szép feladatával, a tehetőség gondozással kapcsolatosan.

A feladatlap összeállítása és értékelése nem könnyű feladat, különösen a 7. osztályban nehezíti a helyzetet, hogy a mintegy félévnyi kémiatanítás után még nagyon kevés a kérdezhető ismeretanyag. A jó feladatlap nem túl nehéz, mégis megfelelően szelektál. Talán segítséget vagy legalább ötleteket ad a kollegáknak, ha ismertetjük az 1992/93 tanévben használt feladatlapokat, a feladatok megoldását és a XI. kerületben elért átlagpontokat.

7. osztály

I. Relációjelekkel (<, =, >) válaszolj! (Az elhanyagolható eltéréseket nem kell figyelembe venni.)

a/ a proton tömege	a neutron tömege
b/ a proton tömege	az elektron tömege
c/ az atommag tömege	az atom tömege
d/ az atom átmérője	az atommag átmérője
e/ az oxigénatom protonszáma	az oxigénatom elektronszáma
f/ az oxigénatom protonszáma	az oxidion elektronszáma
g/ az oxigénatom elektronszáma	az oxidion elektronszáma
h/ az oxigénatom elektronhéjainak száma	az oxidion elektronhéjainak száma
i/ az oxidion elektronjainak száma	a fluoridion elektronjainak száma
j/ 1 mol oxigénatom tömege	1 mol oxidion tömege
k/ a nátriumatom protonszáma	a nátriumatom elektronszáma
l/ a nátriumatom protonszáma	a nátriumion elektronszáma
m/ a nátriumatom elektronszáma	a nátriumion elektronszáma
n/ a nátriumion elektronhéjainak száma	a magnéziumion elektronhéjainak száma
o/ a nátriumion elektronhéjainak száma	az oxidion elektronhéjainak száma
p/ 1 mol nátriumionban az elektronok száma	1 mol oxidionban az elektronok száma
r/ a nátriumion átmérője	a magnéziumion átmérője